

Кучинська Т. М., здобувач вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Україна.

Науковий керівник – Поліщук О. П., д-р філософії, старший викладач,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Позакласна робота є зв'язуючою ланкою між школою і життям. Добровільний характер позакласної роботи сприяє вибірковій участі в ній школярів, прагненню їх до задоволення своїх інтересів. Позакласна виховна робота в школі організовується і проводиться в позаурочний час органами дитячого самоврядування за активною допомогою і при тактовному керівництві з боку педагогічного колективу, особливо класних керівників, вихователів, організаторів позакласної роботи. Організація виховної роботи в загальноосвітній школі здійснюється в індивідуальній, груповій і масовій формах.

Індивідуальні форми виховної роботи. Потреба індивідуального підходу зумовлена тим, що будь-який вплив на дитину накладається на її внутрішній світ. Необхідною умовою успішної індивідуальної роботи є вивчення індивідуальних особливостей учнів. Щоб впливати на особистість, потрібно її знати. Передусім важливо встановити довірливі, доброзичливі стосунки між педагогами і вихованцями. Зробити це не так легко, оскільки учні, які найбільше потребують індивідуальної виховної роботи, часто з недовірою ставляться до педагогів. Тому велике значення має авторитет вихователя, знання ним вихованців, уміння швидко зорієнтуватися в ситуації, передбачити наслідки своїх дій.

Така робота повинна бути систематичною, спрямовуватися на проведення не лише бесід з конкретної проблеми, а й наперед продуманих профілактичних розмов та інших заходів із вихованцями.

В індивідуальній виховній роботі осмислюють і визначають термін педагогічного впливу, розрахований на отримання очікуваних результатів негайно чи внаслідок тривалого впливу на особистість. В одних випадках реагують на вчинок одразу, в інших – детально аналізують його й лише тоді вирішують, яких заходів виховного впливу варто ужити.

Методика індивідуального виховного впливу залежить від індивідуальних особливостей учня і його психологічного стану, темпераменту. У кожному конкретному випадку слід створити педагогічну ситуацію, яка б сприяла формуванню позитивних якостей чи усуненню негативних. Індивідуальний виховний вплив відбувається через безпосередній вплив педагога на особистість учня або через колектив. Ці способи взаємопов'язані, взаємодоповнюють один одного.

Безпосередній виховний вплив на дитину педагог здійснює наодинці з нею або в присутності учнів, батьків, педагогів, що посилює його, проте зловживати цим не варто, оскільки страждає почуття гідності дитини. В опосередкованому впливі на вихованця між ним і педагогом з'являється нова ланка – колектив. Вплив колективу може бути відкритий (вихователь явно ставить перед ним завдання впливу на конкретного учня) або прихований (завдання ставиться з таким розрахунком, що його виконання колективом само по собі позитивно вплине на учня). У першому випадку вихованець знає, що виховний вплив спрямований на нього, у другому – і він, і колектив можуть лише здогадуватися про це.

В індивідуальній виховній роботі необхідно передбачити координування впливу на учня педагогів, батьків і колективу. Така координація здійснюється за умови щоденного аналізу результатів виховного впливу, обміну думками з питань життя і діяльності вихованців.

Індивідуальні форми виховної роботи нерідко пов'язують з груповими й фронтальними [1].

Групові форми виховної роботи – політичні інформації, години класного керівника, гуртки художньої самодіяльності, робота з пресою, радіо- і телепередачами, екскурсії, походи та ін. Найбільш популярною груповою формою виховної роботи з учнівською молоддю є година класного керівника.

Година класного керівника спрямована на формування у школярів наукового світогляду й моральної поведінки. Тематику таких годин розробляє класний керівник з урахуванням особливостей колективу учнів. Їх проводять у формі етичної бесіди, лекції, диспуту, усного журналу, зустрічі з цікавими людьми, обговорення книг тощо. Годину класного керівника наприкінці кожного місяця доцільно присвятити підбиттю підсумків навчально-виховної роботи класу.

Масові форми виховної роботи. До них належать конференції, тематичні вечори, вечори запитань і відповідей, тижні з різних навчальних предметів, зустрічі з видатними людьми, огляди, конкурси, олімпіади, туризм, фестивалі, виставки стінної преси тощо. Організація зазначених форм виховної роботи передбачає закріплення, збагачення та поглиблення знань, набутих у процесі навчання, застосування їх на практиці; формування й розширення загальнонаукового світогляду учнів, вироблення вмінь і навичок самоосвіти; формування інтересів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, спорту, виявлення і розвиток індивідуальних творчих здібностей і нахилів; організацію дозвілля школярів, культурного відпочинку та розумних розваг; поширення виховного впливу на учнів у різних напрямках виховання [1].

Отже, позакласна виховна робота характеризується різноманітністю масових, групових та індивідуальних форм. Оптимальне поєднання цих форм є передумовою всебічного розвитку школярів. Позакласну роботу в школі проводить

весь педагогічний колектив: директор, його заступники, класні керівники, вчителі, батьківський комітет і громадськість. Учні виступають і як учасники, і як організатори своєї позаурочної діяльності.

Стан і результати позакласної роботи значною мірою залежать від директора, його організаторських здібностей. Саме директор підбирає і розставляє кадри так, щоб з найбільшою силою використати уміння кожного педагога, персонально відповідаючи за стан справ у школі; директор у своїй діяльності опирається на педагогічну раду і профспілкову організацію. Відповідальність за позакласну роботу школярів несе і заступник директора з навчально-виховної роботи. Керівництво позакласним читанням, предметними гуртками, проведення олімпіад з різних предметів – все це його безпосередні завдання. Класний керівник планує і спрямовує позакласну роботу в своєму класі, слідкує за розподілом між учнями громадських доручень, контролює їх і допомагає у виконанні [2].

Позакласна робота вміщує в систему планування виховної діяльності всієї школи. У річному плані виховання учнів передбачається організація діяльності гуртків, наукових товариств, шкільної бібліотеки, проведення основних масових заходів і канікул, суспільно-корисної роботи школярів, розвиток шкільної преси. Складанню планів позакласної роботи передують аналіз наслідків виховної діяльності за минулий рік. Контроль за виконання планів позакласної виховної роботи здійснює директор і його заступники. Вони відвідують позакласні заняття, аналізують їх з учителями, виносять питання стану і якості позакласної роботи з дітьми на педагогічні ради, виробничі наради, методичні комісії.

Отже, чітке керівництво позакласною виховною роботою і її раціональне планування є одноєю з основних умов успішного здійснення цієї роботи в школі загалом і в кожному класі зокрема.

Список використаних джерел

1. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи: навч. посіб. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2011. 202 с.
2. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. 2-ге вид., доповн. і переробл. / ред. Т. М. Коліна, Л. О. Біда. Київ: Вища шк., 2005. 341 с.